

Rolf LAPPERT: Pampa Blues

1

NENÁVIDÍM SVŮJ ŽIVOT. Za tři roky mi bude dvacet, což je polovina ze čtyřiceti. Za osm let bude Karlovi devadesát a mně bude dvacet pět a možná tu ještě pořád budu. S ním. Vůbec si to nechci představovat. Realita mi úplně stačí.

Karl stojí přede mnou. Je úplně nahej. Na kostnatejch ramenou má pěnu, vypadá to jako sníh. Trochu se třese, přitom je v koupelně teplo. Zrcadlo je zamřžené, u stropu se převaluje pára. Osuším Karlovi záda, protože sám už to nedokáže. Seznam věcí, který už Karl sám nedokáže, by zaplnil několik knížek. Karl se zapotáčí a natáhne ruce ke stěně. Za šedesát pět let mi bude stejně jako teď jemu.

„Tu máš. Bimbase si můžeš vydrbat sám,“ povídám a podám mu ručník.

„Bimbas je dobrej,“ zahuhňá Karl a chichotá se.

Někdy Karl rozumí všemu, dokonce i oplzlejím hláškám. Jeho hlava je pak jako starý rádio, ve kterým se ještě naposledy rozzáří zaprášený tyčinky a začnou přijímat signál. Ale většinou zvládne jenom ty nejjednodušší věty, za špatnejch dnů dokonce jenom jednotlivý slova jako jíst nebo spát nebo koláč. S Karlem to jde z kopce. Až to jednou jeho mozek úplně zabalí, nebudeme se moct už vůbec bavit. Nemám šajna, jestli mi to bude chybět.

Když mi bylo patnáct, začal jsem se u Karla učit zahradníkem. Máma to považovala za skvělej nápad, ale bylo to akorát nouzový řešení, nejjednodušší způsob, jak se mě po tátově smrti zbavit. Karl vlastně už nesměl učně brát. Jeho mozek tehdy sice ještě fungoval celkem bezvadně, ale byl starej, měl zničený kolena a v zahradě se vrtal jen pro svý pobavení. Jenže máma to s úřadama stejně nějak skoulela. Řek bych, že když vezmete v úvahu, kolik je tady u nás lidí, co nechali školy, a mladejch bez práce, musí bejt úředníkům úplně ukradený, co tu vlastně dělám. Hlavně, když je o mě postaráno, nikde se nepoflakuju a nefetuju.

Karl mě naučil, jak mám sázet cibulky, přistřihávat růžový keře a přesazovat sazenice. Od něj vím, jak připravit dobrou hlínu na kompost a jak se zbavit mšic. Rozeznám hvozdík lesní od hvozdíku sivého a motykou se oháním stejně dobře jako rýčem. Jediný, co jsem se tady nenaučil, je, jak funguje svět tam venku a jaký to je, dotknout se nahý holky.

*Ukázku z knihy Rolfa Lapperta „Pampa Blues“ (str. 9-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Hanser München. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

Máma mě celý rok každé čtvrtky vozila do učiliště ve městě, hodinu tam a hodinu zpátky. Moje máma je zpěvačka. V té době vystupovala s taneční kapelou na večírcích, firemních oslavách a svatbách. Ale ve skutečnosti je vlastně jazzová zpěvačka. Jezdí s jedním kvartetem po evropských klubech a hospodách. Piáno, saxofon, basa, bicí a ona. Na propagační fotce má na sobě dlouhý černý šaty a černý rukavice až po lokty. Její čtyři hudebníci mají smokingy a motýlky a všichni se usmívají do objektivu. Pod obrázkem stojí rozmáchlými písmeny BETTY BLACKOVÁ & THE EMERALD JAZZ BAND. Dívčí jméno má mámy je Passlacková, Bettina Passlacková. Jí ale přišlo, že to moc připomíná německý venkov a málo New York. Tátovo příjmení Schillingová nikdy nepoužívala. V jejím pase stojí Bettina Schillingová-Passlacková, ale na hudební scéně je známá jenom pod svým uměleckým jménem. Hodně cestuje, jezdí po celém Evropském kontinentě, od Palerma po Helsinky, od Alicante po Varšavu. Na velkou kariéru to ale stejně nestačilo. Proč, to fakticky netuším. Možná jí chybí ctižádost, ten správný dráždění. Anebo pořádný manažer. Nebo má moc průměrný hlas. A potom ten jazz. Chci říct, kdo něco takového poslouchá?

Po koupání pomůžu Karlovi s oblékáním, potom nám uvařím oběd. Karl prostře stůl. Paní Wernickeová, ošetřovatelka, která Karla třikrát týdně kontroluje, mi řekla, že mu mám dávat všelijaké drobné úkoly, aby měl jeho mozek něco na práci. Jedním z Karlových úkolů je třikrát denně prostřít stůl. Paní Wernickeová říká, že je to takový trénink na posílení duševních schopností, ale v Karlově případě to nejspíš moc nefunguje. Většinou na něco zapomenou, na lžičku, na talířek, na oba ubrousky. Často leží vedle jednoho talíře dvě vidličky, zato žádné nůž, nebo dá na stůl hrnky na kafe místo skleniček. Občas stojí u prázdného stolu a nemůže si vzpomenout, co má vlastně dělat. Pak musím vyndat nádobí a příbory za něj a všecko mu ukázat. Když má obzvláště špatný den a pět minut bezradně otáčí v ruce lžičku, posadím ho na židli a nechám ho trhat papír na kousíčky. To se nikdy neodnaučí.

Dneska má Karl celkem dobrý den. Nůž a vidlička jsou sice na špatné straně, ale zase kromě skleněných podložek a ubrousků na nic nezapomněl. Na sobě má černé ponožky, volné šedivé kalhoty a bílou košili. Kdyby byl oholenejší, vypadal by celkem obstojně. Vytáhnu ubrousky ze šuplíku, nacpu mu jeden za límec a vysoukám mu rukávy.

„Díky,“ řekne Karl. Děkuje mi zhruba desetitisíckrát za den, a je fuk, jestli mu přinesu pantofle, namažu chleba nebo vyčistím brejle.

„Dobrou chuť,“ povídám.

„Díky,“ odpoví Karl. Plechovka od sušenek, která stojí vedle něj na zemi, je plná útržků o velikosti palce ve všech možných odstínech modré.

Když jsem po ránu nevyspalejší nebo večer z celého dne vynervovanější a nechci

*Ukázka z knihy Rolfa Lapperta „Pampa Blues“ (str. 9-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Hanser München. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

poslouchat zvuky, který Karl vydává při jídle, jeho odfukování a srkání, žvejkání a mlaskání, pustím rádio, co stojí hned vedle dřezu. Ale v poledne vysílají všechny stanice jenom kraviny a tak to nechám bejt.

„Ohlédnutí za uplynulým týdnem,“ prohlásí Karl.

„Cože?“ Karl občas používá výrazy, který jsem od něj nikdy neslyšel. Jsem pak vždycky úplně pať a musím myslet na to, jak mi vyprávěl příběhy, dřív, když jeho mozek ještě nepřipomínal rozpadající se houbu.

„Selma to říká. Ohlédnutí za uplynulým týdnem.“

Karl je schopnej nasadit si klobouk a za tři vteřiny se mě ptát, kde ten klobouk je. Ale tu a tam mu v hlavě sepne pár drátů a zableskne se vzpomínka, která léta ležela zaprášená v koutě.

„Jsme v prdeli světa, ne na anglickým královským dvoře,“ odpovím trochu moc příkře. Taky mívám špatný dny. Dneska je jeden z nich. Ráno měl Karl ve vlasech kliš, u snídaně mu spadl žlutek na čistě vypraný pyžamový kalhoty, a když měl jít do vany, protestoval a vztekal se jako malý dítě.

„Chutná mi to,“ ozve se Karl. Ironie a cynismus se od něj odrážejí. Jenom když na něj zařvu, trhne sebou a popleteně na mě čumí. Je mi to pak vždycky děsně líto, omluvím se mu a oloupám mu jabko nebo mandarinku.

„No, to jsi mě teda uklidnil,“ opáčím.

Babičku znám akorát z fotek. Odešla od Karla dřív, než jsem se narodil. Proč na ni myslí zrovna dneska, vážně netuším. Výraz *ohlédnutí za uplynulým týdnem* si určitě nevymyslel. Náš oběd sestává ze včerejších řízků, zelí z předvčerejška, rejže od úterý a mramorový bábovky z minulého tejdne. Ohlédnutí za uplynulým týdnem mi přijde jako docela trefný označení.

„Nezapomeň na léky,“ řeknu a přistrčím k němu talířek s práškama.

„Díky.“ Karl si položí jednu kapsli po druhý na jazyk a spláchně je douškem vody.

Občas, ne moc často, si představuju, jaký by to asi bylo, kdyby Karl umřel. Hodně výjimečně si přeju, abych ho ráno našel mrtvého v posteli. Kdyby babička neodešla, měla by teď Karla na krku *ona*. Lidi, který tvrděj, že o svým životě si každej z nás rozhoduje sám, nemají tušení, o čem to mluvěj. A rozhodně nemají senilního dědu, o kterého by se museli starat.

Po obědě vystrkám ze stodoly tuk-tuk. Asi před třema rokama jsem v televizi viděl pořad o Indonésii, kde jezdí tisíce tuk-tuků. Od Horsta, jednoho sedláka z okolí, jsem dostal rozbitej moped. Na oplátku jsem mu musel opravit dojící zařízení. Když jde o techniku, jsem docela dobrej, naučil jsem se to u Maslowa v garáži a z odbornějch knížek. Za tři tejdny jsem s tuk-tukem podnikl první zkušební jízdu. Barva a výzdoba přišly na řadu až pozdějc. Ještě pořad lepím na stěny a na strop kabiny všechno možný: mince, skleněný střepy vyhlazený

*Ukázku z knihy Rolfa Lapperta „Pampa Blues“ (str. 9-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Hanser München. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

větrém a deštěm, umělohmotný hračky z krabic od müsli, bezcenný klíče, jednotlivý šachový figurky, šnečí ulity, vybledlou myší lebku. Občas něco dostanu od Maslowa nebo od Horsta nebo od Williho nebo od Otty. Třeba červenej kryt na zadní světlo, ke kterému už není žádný auto, korunkovej uzávěr z Itálie, psí známku. Anna mi tu a tam věnuje lacinou štrasovou brož nebo zlomenou sponku do vlasů, co se třpytí ve slunečním světle. Každý tejdenn přibude něco novýho.

Zaparkuju tuk-tuk ve stínu a jdu zpátky do domu. Karl sedí v kuchyni na stoličce a prohlíží si svý boty. Dlaně má položený na kolenou, vrásčitý a skvrnitý, protkaný modrejma žilkama. Viděl jsem jeho fotky z mládí, na kterejch vypadá jako silnej týpek, frajer s hustejma černejma vlasama a jasnejma očima beze stopy pochyb a bezradnosti. Ty fotky jsou v krabici v Karlový skříni a mně se skoro nechce věřit, že je na nich stejnej člověk, kterej teď sedí přede mnou a nedokáže si vzpomenout, jak si má zavázat tkaničky.

Snažím se na to nemyslet, ale právě z tohohle mám hrůzu: že jednou budu ten, kdo sedí na tý debilní stoličce a nedokáže si vzpomenout na vlastní život. Poněvadž žádněj neměl.

„Hele, je to úplně jednoduchý, podívej,“ povídám Karlovi, kleknu si a zavážu mu levou botu.

„Díky,“ odpoví.

„Druhou si zavaž sám.“

Karl zaváhá, pak uchopí tkaničky a s námahou je překříží. Potom neví, jak dál.

„A teď?“

„Jednu provlíkni pod druhou,“ povídám.

Karl udělá šnečím tempem několik nesmyslných pohybů a vzdychá, jako by to byla šílená dřina.

„Nech to bejt.“ Než z toho dočista zpitomí, vezmu mu tkaničky z ruky a udělám to sám.

„Díky,“ prohlásí Karl.

Nasadím mu na hlavu helmu, utáhnu řemínek a nesu za ním plechovku od sušenek s útržkama papíru. I za to mi dědeček poděkuje.

Ve stodole stojí starej mikrobuse značky Volkswagen. Vlastně je to jenom napůl zrezivělá karoserie zakrytá plachtou. Sedadla jsou opřeny o stěnu, pytle od hnojiva je provizorně chrání před prachem, který sem vítr fouká škvírama ve dřevě. Motor leží v dřevěný bedně jako v rakvi. Každěch pár tejdnu splaší Maslow někde náhradní díl. Občas se celý měsíce nic neobjeví. Jestli to takhle půjde dál, bude mi třicet, než dám ten mikrobuse dohromady.

A Karlovi by pak bylo devadesát pět. Jak tu tak stojí v poledním světle, na hlavě přilbu a pohled bezstarostně namířenej do dálky jako zestárlej astronaut,

*Ukázka z knihy Rolfa Lapperta „Pampa Blues“ (str. 9-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Hanser München. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

klidně bych do něj řek, že se dožije stovky.
Pomůžu mu do kabiny a strčím mu plechovku od sušenek mezi nohy.
„Kam pojedeme?“ vyzvídá.
Už se mě na to dneska ptal dvacetkrát.
„Za Annou,“ řeknu a on se usměje, jako kdyby to byla úžasná novinka.
Posadím se na moped a sešlápnu pedál. Motor naskočí hned napoprvé. Nevím, jestli jsem jako Karlův ošetřovatel co k čemu, ale jako mechanik nejsem marnej.

2

ZASTAVÍM PŘED OBCHODEM A JDU KE KARLOVI. Při vystupování je ještě nešikovnější než obvykle, protože jednou rukou svírá plechovku od sušenek. Vezmu mu ji a chytím ho za paži, aby neupad. Už se to jednou stalo, asi před rokem, když jsem chvíli nedával pozor. Vymkl si tehdy pravou ruku a měsíc si nedokázal sám vyčistit zuby. Na starýho chlapa má Karl překvapivě dobré zuby. Přál bych si, aby byl jeho mozek ve stejný formě jako jeho jeho zuby. Maslow mi tehdy prodal elektrický kartáček, který se už roky válel na jedný polici v jeho obchodě. Za speciální zaměstnaneckou cenu, jinak bych si ho nemohl dovolit.

Karl se bzučícího přístroje bál a odmítal otevřít pus. Nejdřív jsem mu domlouval, ale k ničemu to nebylo. Po nějaký době jsem ho seřval, ať se nechová jako malý děcko. A on zavřel oči a otevřel pus. Ta procedura ho tak vyděsila, že byl jako zkamenělej. Vypadal jako cvok, jako nějaký epileptik, kterému se z pusy valí pěna. Druhej den jsem mu zase čistil zuby elektrickým kartáčkem a on znova vyváděl, jako kdybych ho chtěl zabít. Trvalo to asi dva tejdny. Pak v televizi běžela reklama, kde si nějaká ženská čistila zuby elektrickým kartáčkem, a od tý doby mu to přišlo v pohodě. Když mu kartáček poprvý bzučel v ruce, trochu se vyděsil, ale pak se začal hihňat a fascinovaně sledoval, jak kolem poletuje zubní pasta.

*Ukázku z knihy Rolfa Lapperta „Pampa Blues“ (str. 9-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Hanser München. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>